

Advies

van de VREG van 16/06/2020

met betrekking tot het Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, betreffende de omzetting van Richtlijn 2018/844/EU en betreffende diverse bepalingen inzake de energie-efficiëntie, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 mei 2020

Inhoud

Inleiding	3
Bespreking	3
1 Inleidende opmerking	3
2 Voorstel tot aanvulling van het Ontwerpbesluit	3
2.1 Op afstand uitleesbare meters.....	4
2.2 Vereisten waaraan verbruiksmeters moeten voldoen.....	5
2.3 Warmtekostenregeling.....	5
3 Bijkomende opmerkingen	9

Inleiding

Op 21 mei 2020 ontving de VREG van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, Zuhair Demir, de vraag om binnen een termijn van dertig dagen een advies te verlenen met betrekking tot het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010, betreffende de omzetting van Richtlijn 2018/844/EU en betreffende diverse bepalingen inzake de energie-efficiëntie, zoals principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 mei 2020 (hierna “Ontwerpbesluit”).

Dit Ontwerpbesluit heeft tot doel de omzetting van bepaalde artikelen uit de richtlijn 2018/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 houdende wijziging van Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie (hierna “Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn”).¹ Deze richtlijn past de al bestaande Energie-efficiëntierichtlijn (richtlijn 2012/27/EU; hierna afgekort: “Oorspronkelijke Energie-efficiëntierichtlijn”) aan.

Het voorliggend advies van de VREG focust zich op de artikelen 1 tot 12 van het Ontwerpbesluit die de omzetting van de artikelen 9 t.e.m. 11bis en de bijlage VIIbis van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn in het Energiebesluit regelen.

Bespreking

1 Inleidende opmerking

De VREG heeft op 2 juni 2020 op eigen initiatief een advies gepubliceerd (ADV-2020-04) over de manier waarop de omzetting van de artikelen 9 t.e.m. 11bis en de bijlage VIIbis van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn in het Energiebesluit kan gebeuren (hierna afgekort: “Advies ADV-2020-04”).² De artikelen die hieromtrent zijn opgenomen in voorliggend Ontwerpbesluit liggen in lijn met de tekstvoorstellen opgenomen in dit Advies ADV-2020-04.

Wij zijn van mening dat deze artikelen een correcte omzetting van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn inhouden.

2 Voorstel tot aanvulling van het Ontwerpbesluit

In ons Advies ADV-2020-04 hebben wij een aantal voorstellen geformuleerd die nog toegevoegd kunnen worden aan dit Ontwerpbesluit.

Het betreft voorstellen inzake:

- de interpretatie van het begrip “op afstand uitleesbaar”
- de vereisten van verbruiksmeters
- warmtekostenverdelingsregels

¹ Richtlijn 2018/2002/EU van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 houdende wijziging van richtlijn 2012/27/eu betreffende energie-efficiëntie, *Pb.L.* 21 december 2018, afl. 328/210.

² VREG, Advies van de VREG van 2/06/2020 met betrekking tot de omzetting van de artikelen 9 t.e.m. 11bis en de bijlage VIIbis van de Energie-efficiëntierichtlijn en het regelgevend kader inzake verwarming, koeling of waterwatervoorziening door warmtenetten of door een centrale productie-installatie (“collectieve verwarming”), te consulteren op <https://www.vreg.be/sites/default/files/document/adv-2020-04.pdf>.

2.1 Op afstand uitleesbare meters

Artikel 9^{quater} van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn bepaalt dat meters en warmtekostenverdelers, die na 25 oktober 2020 worden geïnstalleerd, “op afstand uitleesbaar” moeten zijn.

De VREG vraagt dat er zo snel als mogelijk duidelijkheid wordt geschapen rond de invulling van het begrip. We wijzen naar de bezorgdheden uiteengezet in Advies ADV-2020-04 (pagina 16 e.v.).

Een *Guidance Document* van de Europese Commissie³ geeft een indicatie van wat juist onder “op afstand uitleesbaar” moet worden verstaan:

The amending Directive does not define in technical terms what constitutes a remotely readable device. In Recital 33 of Directive (EU) 2018/2002, is stated that ‘[r]emotely readable devices do not require access to individual apartments or units to be read’. This, however, should be understood as a common minimum feature of remotely readable devices, but not necessarily as the only feature. Recital 33 also states that ‘Member States are free to decide whether walk-by or drive-by technologies are to be considered remotely readable or not.

Het guidance document beklemtoont ook de noodzaak aan een snelle en duidelijke keuze:

*It is important for market players that Member States take and communicate their national decisions on whether walk-by/drive-by technologies are considered remote reading **as soon as possible during the transposition process and in any event before 25 October 2020. Otherwise, building owners and service providers preparing for new installations after that date will not have clarity on precisely which functional requirements will apply.** In the absence of such decisions, they can of course choose to go for remotely readable solutions that do not rely on walk-by/drive-by technology to be on the safe side.⁴*

Gezien het voorgaande lijkt het aangewezen om in artikel 10 van het Ontwerpbesluit minstens een lid toe te voegen aan de nieuw toegevoegde paragraaf 1/1, dat bepaalt: “Voor het uitlezen van op afstand uitleesbare verbruiksmeters en warmtekostenverdelers is geen toegang tot afzonderlijke appartementen en eenheden nodig.”

³ De Europese Commissie heeft op 25 september 2019 een guidance document gepubliceerd, samen met een bijlage, getiteld “Commission Recommendation of 25.9.2019 on the implementation of the new metering and billing provisions of the Energy Efficiency Directive 2012/27/EU”. Zie COMMISSION RECOMMENDATION of 25.9.2019 on the implementation of the new metering and billing provisions of the Energy Efficiency Directive 2012/27/EU, te consulteren op https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/c_2019_6631_act_com_recom_metering_and_billing.pdf en Annex

https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/c_2019_6631_-_annex_com_recom_metering_and_billing.pdf

⁴ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/c_2019_6631_-_annex_com_recom_metering_and_billing.pdf, pagina 9 en volgende.

Eventueel kan een bijkomende paragraaf toegevoegd worden aan artikel 3/1.2.1, die stelt: “De Minister kan bijkomende regels vaststellen voor de minimumvereisten waaraan een op afstand uitleesbare verbruiksmeter of warmtekostenverdelers moet voldoen.”

Voor de marktspelers is het wel van groot belang dat zij tijdig (en dit dus vóór 25 oktober 2020) weten welke soort meters of warmtekostenverdelers zij moeten installeren en welke functionaliteiten deze moeten hebben. Het moet voor de marktspelers immers duidelijk zijn hoe frequent de meter moet worden uitgelezen en op welke manier het beheer van de gegevens moet gebeuren. Op basis daarvan kunnen diegenen die de meters of warmtekostenverdelers moeten plaatsen dan een keuze maken welke technologie zij willen hanteren en hoe de connectiviteit (wifi, 4G, kabel) zal verlopen. Dit bepaalt uiteraard ook allemaal de kostprijs van de meters en warmtekostenverdelers.

2.2 Vereisten waaraan verbruiksmeters moeten voldoen

De VREG merkt op dat een meter van het “integrale type”, zoals in het artikel 3/1.2.1, §1, tweede lid van het Energiebesluit vandaag al verplicht wordt, niet in alle situaties een afdoende oplossing biedt,⁵ met name niet voor de meting van het warmwaterverbruik. Een verbruiksmeter van het integrale type vereist namelijk de meting van een temperatuurverschil, typisch tussen de (individuele) aanvoer- en terugvoerleiding bij een gesloten watercircuit. Bij de levering van warm water is er zelden een terugvoerleiding aanwezig,⁶ waardoor een waterteller zonder temperatuurmeting een betere keuze is als verbruiksmeter, in de veronderstelling dat alle verbruikers van warm water een gelijkaardige tapwatertemperatuur ontvangen. Om zich te houden op de hoeveelheid thermische energie die in de vorm van warm water geleverd wordt, stellen we wel voor om een centrale warmtemeter van het integrale type te verplichten indien er wordt gekozen voor watertellers.

We stellen daarom voor om een lid aan artikel 3/1.2.1, §1 van het Energiebesluit toe te voegen, waarin wordt toegelaten om, onder voorwaarde van de plaatsing van een centrale warmtemeter van het integrale type, ook watermeters toe te laten om het individuele warmwaterverbruik te meten.

2.3 Warmtekostenverdelingsregels

De Vlaamse Regering heeft op 5 juni 2020 principiële ingestemd met een ontwerpdecreet, dat een gedeeltelijke omzetting vormt van artikel 9ter van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn.⁷ In artikel 13 van dit ontwerpdecreet wordt het derde lid van 4/1.2.2, §3, van het Energiedecreet gewijzigd.

Artikel 4/1.2.2, §3, derde lid bepaalt vandaag:

*De Vlaamse Regering kan nadere regels **bepalen** voor de transparante en accurate berekening van het individuele verbruik en voor de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik voor:*

⁵ Zie de beleidsvraag, toegelicht in deel 1.4 van het Advies ADV-2020-04.

⁶ De enige situatie waarin deze terugvoerleiding wel aanwezig is, is wanneer de verbruiker een individueel afgiftestation heeft met een aparte warmtewisselaar voor warm water. In zo'n geval volstaat echter een enkele individuele verbruiksmeter voor het hele afgiftestation, dat zowel voor ruimteverwarming als voor warm water instaat.

⁷ Ontwerpdecreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, zoals principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 5 juni 2020.

- 1° warm water voor huishoudelijk gebruik;
- 2° warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten;
- 3° de verwarming van de appartementen

Artikel 13 van het ontwerpdecreet zou dit wijzigen in:

*De Vlaamse Regering **bepaalt** nadere regels voor de transparante en accurate berekening van het individuele verbruik en voor de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik voor:*

- 1° warm water voor huishoudelijk gebruik;
- 2° warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten, **wanneer trappenhuisen en gangen voorzien zijn van radiatoren;**
- 3° de verwarming **of koeling** van appartementen.

Artikel 9ter van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn vereist bijgevolg dat dergelijke nadere regels worden aangenomen. Hoewel het ontwerpdecreet momenteel nog niet definitief aangenomen is, geeft artikel 4/1.2.2, §3, derde lid ook vandaag reeds een juridische basis om nadere warmtekostenverdelingsregels aan te nemen.

In voorliggend Ontwerpbesluit kan daarom best op basis van deze decretale basis, een artikel met deze nadere regels toegevoegd worden, teneinde de richtlijn tijdig te kunnen omzetten.

In deel 1.7. van Advies ADV-2020-04 heeft de VREG - na consultatie met de energieadministratie en de warmtesector - een dergelijk voorstel van warmtekostenverdelingsregels uitgewerkt.

Dit voorstel kan toegevoegd aan het Energiebesluit in de vorm van een nieuw artikel 3/1.5.1:

§1. De verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik bij appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale bron voor verwarming, koeling of warmwatervoorziening die verschillende verbruikers binnen één gebouw bedient of met levering vanuit een warmte- of koudenet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, gebeurt op basis van de in dit artikel bepaalde wijze.

§2. De kosten voor het thermische of warmwaterverbruik bij appartementsgebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale bron voor verwarming, koeling of warmwatervoorziening die verschillende verbruikers binnen één gebouw bedient of met levering vanuit een warmte- of koudenet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, worden onderverdeeld in energiekosten, onderhoudskosten, kosten voor hulpverbruik gerelateerd aan de geleverde verwarming, koeling of warmwatervoorziening en overige vaste kosten:

1° Onder energiekosten worden de kosten voor de afname van thermische energie uit een warmte- of koudenet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, de brandstofkosten voor een centrale bron voor verwarming, koeling of warmwatervoorziening die verschillende verbruikers binnen één gebouw bedient of de

kosten voor elektriciteit voor een centrale bron voor verwarming, koeling of warmwatervoorziening die elektriciteit verbruikt en waarbij water of koelmiddel gebruikt wordt voor het transporteren van de thermische energie naar de individuele eenheden in appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen, verstaan. Deze energiekosten worden onderverdeeld in een deel voor verwarming, een deel voor koeling en een deel voor warmwatervoorziening, voor zover van toepassing.

2° Onder onderhoudskosten worden de kosten voor het onderhouden en keuren van de benodigde installaties verstaan, voor zover deze enkel bedoeld zijn voor de verwarming, koeling of warm watervoorziening in het appartementsgebouw of multifunctioneel gebouw waarvoor de kosten verdeeld worden.

3° Onder kosten voor hulpverbruik worden kosten verstaan voor het energieverbruik dat nodig is voor de werking van de centrale bron voor verwarming, koeling of warmwatervoorziening die verschillende verbruikers bedient, of de warmtewisselaar of het leveringspunt in geval thermische energie geleverd wordt door een warmte- of koudenet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, maar dat niet in hoofdzaak bijdraagt tot de geleverde energiedienst. Het energieverbruik nodig voor het transporteren van de thermische energie van de centrale bron voor verwarming en koeling of van de warmtewisselaar of het leveringspunt naar de individuele eenheden in appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen wordt ook beschouwd als hulpverbruik.

4° Onder overige vaste kosten worden alle andere kosten, die niet onder de energiekosten, de onderhoudskosten of de kosten voor hulpverbruik gerekend kunnen worden, verstaan, maar die wel noodzakelijk zijn voor de verwarming, koeling of warmwatervoorziening en die betrekking hebben op het gebouw waarvoor de kosten verdeeld worden.

§3. Indien verwarming, koeling en/of warmwatervoorziening door dezelfde installatie worden verzorgd, moeten de energiekosten voor die installatie worden verdeeld in energiekosten voor verwarming, energiekosten voor koeling en energiekosten voor warmwatervoorziening. Afhankelijk van de beschikbare meetapparaten moet deze verdeling gebeuren op één van volgende manieren:

1° Indien er afzonderlijke verbruiksmeters geplaatst zijn ter hoogte van deze gemeenschappelijke installatie, die toelaten de geleverde hoeveelheid thermische energie per voorziening te kennen, namelijk voor verwarming, koeling en/of warmwatervoorziening, worden de energiekosten per voorziening verdeeld in verhouding met deze geleverde hoeveelheden thermische energie.

2° Indien er geen afzonderlijke verbruiksmeters geplaatst zijn ter hoogte van de gemeenschappelijke installatie, maar er wel individuele verbruiksmeters van het integrale type voor alle geleverde voorzieningen geïnstalleerd zijn, dan worden de energiekosten per voorziening verdeeld in verhouding tot de som van de individuele energiemetingen per voorziening, namelijk verwarming, koeling en/of warm water.

3° Indien er geen afzonderlijke verbruiksmeters geplaatst zijn ter hoogte van de gemeenschappelijke installatie, en er geen individuele verbruiksmeters van het integrale type voor alle geleverde voorzieningen beschikbaar zijn, dan moet er op een andere, voor de eindgebruikers transparante manier een schatting gemaakt worden van de verdeling van de energiekosten over de verschillende voorzieningen, namelijk verwarming, koeling en/of warm water. Waar mogelijk wordt wel gebruik gemaakt van de som van eventuele individuele verbruiksmeters van het integrale type, of een inschatting van de benodigde thermische energie voor warmwatervoorziening op basis van het geleverde volume aan warm water en de temperatuur van het water. De minister kan bijkomende voorwaarden bepalen voor de schatting van de verdeling van de energiekosten over de verschillende voorzieningen.

§4. De energiekosten voor verwarming of koeling worden opgedeeld in een deel variabele kost, en een deel vaste kost⁸. Het deel van de energiekosten dat als variabele kost beschouwd wordt, is minstens 40% van deze kosten en ten hoogste 90%. Het overige deel is de vaste kost.

Het gedeelte dat als variabele kost beschouwd wordt, wordt verdeeld over de eindgebruikers van thermische energie in verhouding tot het verbruik, dat door de individuele verbruiksmeters voor het warmte- of koelingsverbruik, zoals bedoeld in artikel 1.1.1, 48/1° van dit besluit, gemeten wordt.

Het gedeelte dat als vaste kost beschouwd wordt, wordt verdeeld over de eindgebruikers van thermische energie zoals bepaald in het Burgerlijk Wetboek wat betreft mede-eigendom, of indien van toepassing zoals bepaald in de basisakte van de mede-eigendom, namelijk het aandeel in de mede-eigendom.

Indien er geen individuele verbruiksmeters voor verwarming zijn geïnstalleerd, wordt het gedeelte van de energiekosten voor verwarming dat als variabele kost beschouwd wordt, verdeeld volgens de aangegeven waarden op de warmtekostenverdelers. De eindgebruiker draagt bij in het variabele deel van de energiekosten in verhouding tot de som van de afgelezen waarden van de warmtekostenverdelers in zijn eigendom, rekening houdend met het afgiftevermogen van iedere radiator, in vergelijking met de som van de metingen van alle warmtekostenverdelers in het gebouw. Het afgiftevermogen van de radiator kan in rekening gebracht worden door een aangepaste schaal per warmtekostenverdeler, of via een evenredigheidsfactor in functie van het afgiftevermogen van de radiator.

Indien er geen individuele verbruiksmeters voor koeling zijn geïnstalleerd, worden de energiekosten voor koeling volledig beschouwd als een vaste kost.

§5. De energiekosten voor de warmwatervoorziening worden volledig verdeeld in verhouding met het gemeten warmwaterverbruik dat ofwel gebaseerd is op de meetgegevens van individuele verbruiksmeters voor het warmwaterverbruik ofwel op basis van de meetgegevens van individuele watermeters, zoals vermeld in artikel 3/1.2.1, §1, vierde lid van dit besluit. Indien er geen individuele verbruiksmeters of

⁸ Merk op dat de opsplitsing in variabele en vaste kost betrekking hebben op de manier waarop deze kosten verdeeld worden tussen de verschillende eindgebruikers: met een variabele sleutel – op basis van metingen of geschatte verbruiken, die variabel zijn – of op basis van een vaste verdeelsleutel, namelijk de aandelen in de mede-eigendom. De termen “vast” en “variabel” hebben niets te maken met het feit of het deel van de kosten dat verdeeld wordt, vast of variabel is, dan wel gemeenschappelijk of individueel.

warmmeters voor de warmwatervoorziening zijn geïnstalleerd, worden de energiekosten voor warmwatervoorziening volledig beschouwd als een vaste kost.

§6. De onderhoudskosten, kosten voor hulpverbruik en overige vaste kosten worden verdeeld zoals bepaald in het Burgerlijk Wetboek wat betreft mede-eigendom, of indien van toepassing zoals bepaald in de basisakte van de mede-eigendom, namelijk het aandeel in de mede-eigendom.

§7. Het resultaat van de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik wordt minstens jaarlijks op een duidelijke manier aan de eindgebruikers van thermische energie bezorgd, rekening houdend met de bepalingen uit artikel 3/1.4.1, tweede lid, punt 1° en 1/1° van dit besluit. Daarbij worden de verbruikte eenheden aan warmte, koude en warm water en de bijbehorende eenheidsprijs vermeld. De verbruikte eenheden worden minstens weergegeven in kWh wanneer er individuele verbruiksmetingen voor het warmte-, koelings- of warmwaterverbruik beschikbaar zijn, in een dimensieloze grootte bij warmtekostenverdelers en minstens in m³ voor metingen op basis van een warmwatermeter.

3 Bijkomende opmerkingen

De in artikel 5 van het Ontwerpbesluit opgenomen toevoeging aan artikel 3.1.58, tweede lid, 6°, van het Energiebesluit (“Op verzoek van de netgebruiker worden de voormelde gegevens beschikbaar gesteld aan een door die netgebruiker aangewezen aanbieder van energiediensten”) vloeit nog voort uit de omzetting van de Oorspronkelijke Energie-efficiëntierichtlijn, waar artikel 10(3)(a) bepaalde: “Ongeacht of al dan niet slimme meters zijn geplaatst, wordt door de lidstaten voorgeschreven dat, voor zover er gegevens over de energiefacturering en het verbruiksverleden van de eindafnemer beschikbaar zijn, deze op zijn verzoek beschikbaar worden gesteld voor een door hem aangewezen aanbieder van energiediensten”. Artikel 10 gold destijds zowel voor aardgas als voor elektriciteit⁹, maar werd in het Vlaams Gewest nog niet omgezet. Hoewel het toepassingsgebied van artikel 10 van de Gewijzigde Energie-efficiëntierichtlijn beperkt is tot aardgas, is het inderdaad aangewezen om deze bepaling ook in te schrijven voor elektriciteit.

Bijlage I van de richtlijn 2019/944 (hierna: “Vierde Elektricitetsrichtlijn”) bepaalt immers: “De lidstaten schrijven voor dat, voor zover er aanvullende gegevens over eerder verbruik beschikbaar zijn, deze op verzoek van de eindafnemer beschikbaar worden gesteld aan de door hem aangewezen leverancier of dienstverlener”. De verplichting uit de Oorspronkelijke Energie-efficiëntierichtlijn is voor wat betreft elektriciteit dus verschoven naar de Vierde Elektricitetsrichtlijn. Ook de toevoeging van punt 13° in artikel 6 van het Ontwerpbesluit vloeit nog voort uit de Oorspronkelijke Energie-efficiëntierichtlijn¹⁰ en is dus ook terecht.

Het is wel onduidelijk hoe artikel 5 van het Ontwerpbesluit zich verhoudt tot artikel 6, 3° van het Ontwerpbesluit. Artikel 5 (aanpassing van artikel 3.1.58 van het Energiebesluit) lijkt immers de verplichting bij de netbeheerder te leggen om aanvullende informatie over het verbruiksverleden

⁹ Via artikel 70 van de richtlijn 2019/944 ((EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU, Pb.L. 14 juni 2019, afl. 158/125) werd het toepassingsgebied “elektriciteit” van de richtlijn 2018/2002 evenwel geschrapt.

¹⁰ Ook hier is een opsplitsing tussen aardgas en elektriciteit. Voor aardgas staat deze bepaling nog in artikel 10(3)(e) van de Energie-efficiëntierichtlijn, terwijl dit voor elektriciteit nu in Bijlage I van de Vierde Elektricitetsrichtlijn in punt 1.3 is opgenomen.

van de netgebruiker ter beschikking te stellen aan een aanbieder van energiediensten, terwijl artikel 6,3° (aanpassing van artikel 3.2.18 van het Energiebesluit) deze verplichting – het doorsturen van gegevens over de energiefacturering van de afnemer - bij de leverancier legt. De VREG stelt dan ook voor om de bepaling uit artikel 6,3° te schrappen en de verplichting bij de netbeheerder te leggen.